

իզհար իՖլլաս իԺմիշ օլան թօմպագ  
 Եր Օհաննէս ֆախագահաւըն 22 զիլդա  
 տէ 1289 թարիխինտէ պիրինճի մահ  
 քէմէյի թիճարէթտէն իՖլլասընա հիւր  
 օլունարագ, ալաճագլուարընտան Գու  
 եումճը Գրիգոր իլէ ֆաթաճը Պապի  
 մուվագաթէն սինտիք թալլէ դըլըն  
 մըշ օլուուղունաւն, միւֆէիս մէրգուս  
 տան ալաճագլու օլանլարըն, գանու  
 նամէյի թիճարէթին եւլք եէթմիշին  
 ճի մատտէսի ահքեամընճա, կէրէ  
 մաարուֆ ալաճագլուարըն տէֆթէ  
 րինին թանգիմի, վէ եախօտ եէնիտէ  
 իսթիխտամը իճագ իտէն վէքիլէրի  
 թալլէն հագգընտա իսթիշարէ օլուն  
 մագ իւզըն, սէքսէն տօգուղ սէնէ  
 զիլհիճճէնին սէքիզինէ, վէ սէքսէ  
 սէքիզ սէնէսի քեանունի սանիինի եր  
 կիրով պէշինէ թէսատիւֆ իտէն բէն  
 շէմպէ կիւնիւ, սաաթ եէտի րատա  
 լէրինտէ թիճարէթխանէա քեալի  
 Ժիւժ գօմիսէրլէրէ մախսուս օտաե  
 կէլմէլէրի իլան օլունուր :

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԱԳԱՊԵԱՆ ՎՈՐԺԱՐԱՆ

Թրապիզոնի պիւր զաթ թարափըն տան, իզհարը համայնէթ իլէ, պիւր չու վալ ֆատուլեա իհտա գըլընտըլը կի պի, Թորոս էֆէնտի Եաղըճեան թա- րափընտան տախի 57 1/2 ղշ. իհտա գը- լընտըլընտան, հէր քէսէ պիւր իպրէթ օլմագ իւզըէ, մա թէչէքըլըրի աղիմ պէհան իտէրիզ :

1873 յունվ. 16 Կ. Պոլիս

... Խմբագիր :

Ծաւալի տեսարան մը կը ներկայանայ այս օրեր աչքիս, որուն անտարբեր ա- չօք չը կարողանալով հայիլ, կը հա- մարձակիմ յասպարէզ իշնել, և հըրա- պարակաւ պէտք եղածն խօսիլ :

Երբ քալ համոզուած եմք, որ մեզ նման անկեալ ազգ մը չէ կարող կանգ- նիլ, և յառաջագործութեան նշոյլներ արձակել, մինչդեռ ուսման և դաս- տիարակութեան կարևորութիւնն չեմք զգացած, վասն որոյ ասկէ երեք տա- րի յառաջ խումբ մը վասպուրականցի ազգայինք նոյն պէտքը զգալով ձեռ- նամուկ եղան գործադրութեան, այն է Սանդիտեան անսամբ ընկերութիւն մը կազմել, և դպրոց մի բանալ հայ- րենեաց մէջ ազգիս իգական սեւին դաստիարակութիւնն յառաջ տանելու համար, յերաւի պարծանք մ'էր վաս- պուրականցւոց համար գաւառաց բաղ- դատմամբ, զի առաջինն եղաւ նոցա մէջ սոյն պէտքը զգալուն :

Ուրախ էի երբ ընկերութեանս ա- ռաջին և երկրորդ չրջանին մէջ բաւա- կան յառաջագործութեան նշաններ կը տեսնուէին, և Հայրենեաց ու Ազգին ապագային կ'երաշխաւորէր :

Սակայն այսօր ցաւօք սրտի կը նկա- տեմ, որ այն վերջին չրջանը բոլորովին անտարբեր կերպիւ կանցուի, քանզի ըստ տրամադրութեան ընկերութեանս կանոնին, վեց ամիսը անգամ մը պէտք է ընդհ. ժողով գումարել, եւ տնօրէն ժողովոյ վեց ամսեայ գործառնու- թեանց հաշուեկշիւն ընդհ. ժողովոյ ներկայացնել, մինչդեռ տարի մը ե- ղաւ և դեռ ընդհ. ժողով գումարելու նշոյլ չ'տեսնուեցաւ : Չեմք գիտեր թէ արդեօք յանցանքը որո՞ւնն է, ընդհ. ժողովոյ դիւանին, եթէ ոչ Տնօրէն ժո- ղովոյ, որու որ ալ լլլայ, որովհետեւ դիւանը մեզ պատասխանատու կ'ճանչ- նաք, դիւանէն կը խնդրեմք :

Արդ՝ քանիցս եղաւ թէ բերանացի և թէ նամակաւ ազգարարութիւն կըլլուի դիւանի արդոյ անդամոյ, բայց նոցա կողմանէ անլսելի կըլլայ, որուն պատճա- ուրն այստեղ չէ, ի վերջոյ եղած ազգա- րարութեան պատասխան կը տրուի թէ թէ և զանազան պատճառներով ժո- ղովոյս գումարումը յերկարաձգուեցաւ բայց ապահով եղիք որ յունվար Աին ընդհ. ժողով պիտի գումարուի որուն հաւատարմով ապաստեցինք, սակայն այ- սօր կը տեսնեմք որ ահա անցաւ յուն- վար Աին ալ, բայց նշան մը չը տեսնուե- ցաւ :

Ուստի երբ բազմաթիւ բաժանոր- դաց ձայնիւ եղած ազգարարութեան կարևորութիւնն չը տրուիր, և եթէ վո- քըր ինչ կարևորութիւն կըտրուի ալ նէ ճիշտտանամ և ոչ առնեմ կըլլայ, դի- ւանը իւր ստորագրութեամբ խաբեա- յական ձև մը բանեցուց այս մասին, որ ըստ իս աննկրելի է :

Արդ՝ նուազատն ուն ընկերութեան բաժանորդներէն մին գտնուելովս, չեմ կարող սոյն խաբեալական ձևերուն

համբերել և անտարբեր մնալ, որուն հետեւեալն է ընկերութեան խանգա- րումը և դպրոցին գանդումը, որնոր ոչ նուազ կ'երաշխաւորէ ազգիս ապա- գային : Չեմ կարող անտարբեր աչօք հայիլ, ըսի, և կը բողոքեմ դիւանի անդամոց սոյն անտարբեր դրութեան դէմ, և եթէ քիչ մ'էս յապաղելու ըլ- լայ ժողովոյս գումարումը, անշուշտ պէտք եղած միջոց ձեռք պիտի առ- նուի : Առ այժմ յայտի :

Կը խնդրեմ, . . . Տէր, որ սոյն երկ- տող և իրաւացի բողոքոյս, Չեմ աղա- տախօս լրացրոյն մօտակայ թերթերէն միոյն մէջ անկիւն մը շնորհելու բարե- հաճիք :

Որով մնամ միշտ Ձեզ երախտապարտ Անդամ Սանդիտեան ընկերութեան Գրիգոր Երկանեան

ՏԱԽԻԼԻՑԷ

Մըսըրտան ալտըղմըզ հավատի- սաթա կէօրէ, դեկտեմբեր 31 տէ բա- զար կիւնիւ, էօյլէտէն 1 3/4 սաւաթ սօնրա, խաֆիֆէն պիր հարէքէթի արդ վուգու պուլմուշ տուր :

Բունվար 1 տէ բազար իրթէսի կիւ- նիւ, վէլիի ահտ հաղրէթլէրինին նշան զիյնէթլէրի, բէք շաշաւը սուրէթտէ իճրա իտիլմիշ տիր :

Բունվար 1 տէ խըտիվ հաղրէթլէրի թարափընտան օլունան տավէթ մու- ճիպիննէ, իւլէմա, վէ վիւքէլա, վէ ռուէսա, Հիլմիյէ սէրայընտա թէճէմ միւ պիրլէ, վէլիի ահտ հաղրէթլէրի- նին նիքեհաշարը իճրա գըլընտըլըն- տան, թօրլար աթըլմըշ, գուրպանլար քէսիլմիշ, վէ մէտուվլինէ շէրպէթ, գահվէ վէ շուպուգլար իքրամ իտիլ- տիքտէն պաշգա, իւլէմա, վէ ռու- էսաայի ռուհանիյէ իլէ գօնսօլարաթ կիրանպէհա պիրլէր չալ հէտիյէ իտիլ- միշ տիր, վէ մէսմուլթա նէգաթէն, վիւ- քէլաեա տախի զիքըլմէթ պիրլէր էլ- մասը գուլթուլար իթա իտիլմիշ տիր :

Հիւմա իրթէսի կիւնիւ, պէշ պին նէֆէր քէսանա, պիր տիլիւն պալօսու վերիլմիշ տիր :

Հիւմա իրթէսի կիւնիւ, եանի մահը հալին 6 սընտա, խըտիվ հաղրէթլէրի- նին, շէհրի տիլիլէրի կիւնիւ օլունալուն- տան, թէշրիֆաթ մէրասիլի իճրա ի- տիլմիշ տիր :

Վէ բազար կիւնիւնտէն պէտ իլէ, գասր էլ ալիտէ, տէօրթ կիւն միւմ- թէտ օլմագ իւզըէ տիլիւն պաշալմըշ տըր :

Պունտան սօնրա, տիլիլէր խըտիվգա- տէլէրին տիլիլէրի տախի իճրա ի- տիլմէք տիր :

— Խսվէճ վէ Նօրվէճ գըրալը իքին, ճի Օսգար հաղրէթլէրինին, սանտա- լիի գըրալիէ գուլթուլըն, թարափը նէրէֆը հաղրէթլի վատիշահիտէն թէպ- իրէք, սաթանաթը սէնիէնին իէ- թըրսպուրկ սէֆիրի իւսթէմ պէյ է- ֆէնտի հաղրէթլէրի մէմուր թայիին պուրուլմուշ իտի : Սէֆիրի միւշարի- լէյ, ալաֆրանկա յունվարն երկիր- մի պէշիննի կիւնիւ, գըրալիէթի միւ- շարիլէյհին մագարը հիւքիւմէթի օ- լան ըսթօգօլմ շէհրիէն պիւ միւվասէ- լէ, իքի կիւն սօնրա, գըրալը միւշա- լիլէյ հաղրէթլէրինին հուգուրարը- նա չըգըպ, մէմուրիէթլէրինէ տայիր պիր նուլթ գըրալ տիլիլէրինէ, գը- րալը միւշարիլէյ տախի, մէմուրի- եթթի ֆէվգէլատէսինի, վէ սաթա- նաթը սէնիէն իլէ Խսվէճ վէ Նօրվէճ գըրալիէթի պէյնինտէ, էօթէտէն

պէրու ճարի օլան միւնասէպաթը տօս- թանէնին, զէմանլէրինտէ պիր դաթ տահա թագվիէթ քէսպ իտէճէկինի պատէլ պէհան, պու պապտէ տէր- քեար օլան մէմուրիէթ ու շիւքրա- նիէթլէրինի, Չաթը հաղրէթի թաճ- տաթիէն խասսէթէն արդ իլէմէսինի, սէֆիրի միւշարիլէյ հէթպիլիլ իլլէմիշ տիր :

— Իրան տէվլէթի թարափընտան մէմուրիէթի մախսուսէ իլէ, էվրօպա ճանիպինէ իզամ գըլընտա Միլրա Միլ- քոն խան հաղրէթլէրի, իէթըրսպուր- կա միւվասէլէթլէրինտէն պիր գաշ կիւն սօնրա, իուսիա իմքերաթթուրու Ալէքսանտըր հաղրէթլէրինին հուգուր- արընա չըգըպ, մաթպուր թարափըն- տան համիլ օլունալուն նամէյի շահէյի, իմքերաթթը միւշարիլէյ հէթպիլիլ իլլէմիշ տիր :

— Կէշէն չարշէնպիհ կիւնիւ սաաթ եէտի ռաւտէլէրինտէ, Գալաթատա Լուսաւորիլ քիլիսէսի արգաւսընտա վա- գը ընկերութիւն գահվէսինտէ միւշ- թէրինին պիրլէ, պիր թէնէքէ գուլթու կէթիրիպ, գահվէճիլ տէր քի, պու գուլթու շուրաֆըն իւզէրինտէ գալ- սըն շիմի կէլիլ ալըրմ, արասը եա- ըրմ սաաթ կէշէն կէշմէք, մէքըլըր գուլթու թօք կիպի բաթլաեարագ, նարիլիլէր վէ ճամլար քեաֆֆէսի բա- րէ բարշտ օլուն, վէ հէլէ քի միւշթէ- լիլէրտէն հիլ պիրիսինէ խասարաթ վիրմէքսիլին մահվ օլուն :

Օլէնանտէ, տէրագապ զապիլի- ելէր վէ գօմիսիօն չտիւնլարը կէլէ- ռէք իլին թահգըգընա միւպաշէրէթ իտէրլէր : վէ պիշարէ գահվէճիլ կէ- թիւրիւպ մահպէսէ Թաթարլար վէ օրա- տա իսթինթագ թահվընա ալըրմ, Մէքըլըր միւշթէրի, էլան էլէ կէշի- լիլմէմիշ տիր :

Մէքըլըր միւշթէրինին, էլէ կէշի- լիլիպ, լաեքը օլունալուն ճէգասընը չէ- քէճէկի շիւքիսիլ տիր :

— Մըսըրտա իճրա օլունան խըտի- վի հաղրէթլէրի մախսուլմէրի տիւ- յիւնիւնտէ հաղըր պուլունմագ իւզ- ռէ, թարափը հաղրէթի խըտիլիէ- տէն տավէթ օլունան Տէրսաաթէթ Ա- մէրիգա էլիսինին, Գահրիէնէ միւվա- սէլէթ իլլէմիշ օլունալուն, վէ միւմայի- լէյհին, գօնսօլարանէլէրի տէվրէ չըգըպ քիլիլէթիտէ պուլունտուլու իլիտիլմիշ տիր :

— 1864 սէնէսինտէ, հիւքիւմէթի սէնիէն թարափընտան Բարիսէ կէօն- տէրլէն շակիրտէրին իլինտէ, Րօմա- տաքի սաթանաթը սէնիյէ սէֆիրի Համամեան Սարգիս էֆէնտին պի- րատէրի Համամեան թագաւոր էֆէն- տի տախի պուլունմագ տա իտի : Միւ- մայիլէյհի թագաւոր էֆէնտի, Պըրիւսէլ- տէ ալօղաթլըգ իլմինի թէքմիլ իտիպ, վէ լազմէ կէլէն տիքլօմասընը ալտըգ- տան սօնրա, պու քէրէ Րօմաեա կիթ- միշ, վէ շէհրի մէքըլըրտէ Օսմանլը սէֆարէթխանէսինէ Թաթաշէ նասպ օ- լունմուշ տուր :

— Պունտան իւլ կիւն էվլէ, Պէշիք- թաշտա պիր թիլթիւննիւ, սէքսէն ղշ- լուգ թիլթիւնիւ, եիւզ երմի շըշա- սաթալը, Րէյի իտարէսինին խաֆիլէ մէմուրարը թարափընտան խապէր ա- լընըպ, օլունան տիգըպ իւզէրինէ էլէ կէշիլիլմիշ, վէ պունուն իւզէրինէ մէրգում իտարէնէ ճէլպ իլէ, նիգում- նամէյի մախսուսուլն թայիին իթտիլի ճէգասը իճրա օլունմուշ տուր :

— Աթինանըն վէրիլթէ զաղէթա- քընտա շու վէճէ իլէ օգունմուշ տուր : Աթինա էհալիսի, օլ մէշհուր Ըս-

գամպալիաեթ թանըր : Մէրգում 1862 սէնէսինտէ Աթինա մահպէսխանէսինէ կիրմիշ տիր : Ըսգամպալիա, 1858 սէ- նէսին տէ, իթալեաաան կէնճ պիր գըզ գաշըրըպ, Աթինաեա կէթիրմիշ վէ մէրգումէ, մէրգում հայտուտ իլէ էվ- լէնմէք իլին, վաթանընը վէ ֆամիլեա- սընը թէրք իթտիքտէն մաստա, մէգ- հէպինի տախի թէրք իլլէմիշ տիր : Ըս- քամպալիա, Աթինատա սաթիր գըզ- լարը տախի պաշտան չըգարմըշ, վէ պու տէֆա, իսթանպուլտա մահպէստէ պու- լունմագ տա տըր : Հիւքիւմէթի սէնի- յէնին, մէրգում հայտուտա, լաեք- օլունալուն ճէգասընը վիրմէսինի արգու իտէրիզ :

— Իպրէթ զաղէթաթ սահիպի իմ- թիեաղը, Իպրէթ զաղէթաթընը օթուղ ալթը նիւմէրօլու նիւսիէսինտէ, Րէ- ժինին լաղվինտէն տօլաեթ եաղաղը պահս իլին վիւքէլա հէյնէթի թարա- փընտան օլունան տավա իւզէրինէ, եարըն քի ճիւմա իրթէսի կիւնիւ, պիգ- զաթ մէհէքէյի ճէգալիէնէ տավէթ օլունմուշ տուր :

— Միւլուն նամ ըրիտէլ, քէնտի 120 նիւմէրօլու նիւսիէսինտէ տէրճ իլլէմիշ օլունալուն պիր ընսիմտէն տօլաեթ, իքի ալ իլին թաթիլ իտիլմիշ տիր :

Մէքըլըր ըրիտալէ, մէքըլըր ընսիմէ կէրչի, բաթիրգ հաղրէթլէրի ալէյ- հինտէ, կէշէն կիւնլէր զուհուրա կէլ- միշ օլան ճանվէրնէ պիր ազվիեաթը թաթիրգէ ալմագ իսթէմիշ իտէ տէ, ըն- սիմ բէք եաղըշմաղ սուրէթտէ եաղը- մըշ օլունալունտան, հալիլլէ ֆէնէս սու- ռէթտէ գապուլիլլէթ պուլմասընա հագգ վէ սէպէպ վիրմիշ տիր :

ԱՄԷԼԻԼԵՎԻՐ ՃԷՄԻԹՅԻԹԻ Իլան իթտիկիմիլ իւզըէ, պու ախ- շամ, Ամլըրէրվէր ճէմիլիէթի թարա- փընտան, քէնտի ճէմիլիէթլէրի մէն- ֆաթընա օլունալ, վէ խիւթաքի է- ֆէնտի, վէ Չօղրաֆօս էֆէնտի, վէ լօրթ Չարիֆի էֆէնտի թահվէ հիմա- յէթլէրինտէ օլունալուն հալտէ, Պէյօղ- լունտա վագը Ալգազար տը Պիզանտա բարէ վէ մասքէ պիր պալօ վէրիլէճէք տիր :

Հիլ շիւքիսիլ եօգ տուր քի, նիլէ զէվաթը համիլիէթ քեարան, մէքըլըր ճէմիլիէթին նիլիթի մէմուրէհսինի թէշիլիլ արգուսիլլէ, մէքըլըր պալօ- եու թէշիլիլ իտէճէքլէր տիր :

ԲԷՕԹԱՀԵԱ ԹԱՀԻՐԻԱԹ Բէթթահեա, յունվար 11

Իլ պու մահը հալին թօգուգուննու, եանի սալը կիւնիւ, լէյլլէն սաթթ եէ- տի ռատտէլէրինտէ, մինթարաֆուլա- հու թաթլէա աթէշ գուհուրիլլէ, պիր թարափտան միւշթէտ օլմաղլա պաշ- լամըշ, վէ իեալիլի մէքըլըրտէ իտէ, շէտիտ լօտօս ըրիւզլեաթընը էսմէսինէ մէպիլ, խիւտանէքէրտէ, Րոււմ մա- հէլլէսինին ճէվանիպի էրպասաթը սարմաեա պաշլամասընտան, պէլըի մահէլլէյի մէքըլըրտէնին, վէ ալլիլուն- սուս ապիտխանէնին (քիլիսէնին) տա- լիս խիւթաթ իմքեանտէ օլամաեաճալը միսիլլու, ճայի սէլամէթտէն, Րէվիլի հալէ, վէ աթէշին միւշթէտի կիտիլի- նէ նէգաթէն, գաթը իւմիտ տէրէճէ- սինէ վարմըշ օլունալ, վէ պէլըի ճան թէլէֆաթթ տախի մէմուլ իքէն, տէր- հալ իլլմագը հաքիմի ֆաղիլլէթու Րա- ղիպ էֆէնտի, մահէլլի իհրագա կէ- լիպ, նա իւմիտ օլան միլլէթէ, վէ պիր թագըմ իսլամ վէ էհալիլի սայի- ռէյէ զայրէթ կիրիլը վիրէքէք, վէ մաղմում օլմուշ քէսանըն ճանլարընտ



